

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 3/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe un 4 cor.
Pentru România și străinătate pe un
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERTIUNILE:
de un gr. garsonaj: prima dată 10
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.

Atât abonamentul, cât și inserții:
se plătesc în avans în Arad.

Tablou pentru oraș și comitate

Scrisori necronice nu se primesc

Denuncianții.

Hidra, ale cărei șapte capete crezusem că au fost nimicite prin cele din urmă trei alegeri de episcop, ear mișcă. D'o vreme încoace coloanele ziarului «Magyar Szó» sunt pline cu denunțări la adresa capetenilor din Diecesa Aradului. În primul rând este luat la țintă P. S. Sa Episcopul nostru Ioan I. Papp, pentru-că, vezi Doamne, se sprigineste pe aleșit poporul, ear nu vrea să-și plece urechea la șoaptele mefistofelice ale denuncianților.

• Astfel, chiar de sărbători, susamintitul ziar unguresc publică nu mai puțin de cât patru coloane asupra «lucrării de sobol a Valahilor aradani»...

Articolul e datat din Arad, autorul lui este însă în biurourile ministerului de interne. Confratit dela «Poporul Român» au dat în privința asta dovezi, fapte și nume.

Se înțelege, noi nu vom sta la discuție cu Românul nemernic care denunță instituțiile românești numai pentru a se răsbuna în contra unora ori altora.

Ținem să scoatem însă în evidență următoarele: «Poporul Român» desvâlise că denunciantul dela «M. Szó» cercase a-și publica prosa și în coloanele susamintitei foi române; nu i-s'a dat însă intrare, deși se lăudase și așa zicând solicitase încredere în numele unui prelat român; în același timp voia să atace alți dignitari bisericești români.

Afirmările d'acum o lună ale «Poporul Român» sunt confirmate pe de-a întregul de articolul lui «Magyar Szó» dela 25 c. În articolul acesta este adică atacat, în primul rând, un — mort: Iosif Goldiș... De ce s'a întovărășit anume cu Mangra și cu prietenii aradani ai acestuia, căci numai astfel s'a putut întări în Diecesa Aradului grupul de naționaliști extremi, cari ar fi urmărit «spargerea integrității statului național maghiar și pacea internă a țării»... Grup cu atât mai de luat în seamă, cu atât mai periculos, cu cât inspiră o diecesă de 579.164 suflete.

Urmează apoi:

«Până ce în scaunul episcopal dela Arad a stat Ioan Mețianu, actualul mitropolit dela Sibiu, membrii acestei coterii n'au putut să se valoreze»...

De unde concluzia: pagubă că s'a rostogolit sistemul mețianist...

Mețianist infocat este deci denunciantul păcătos și-ți vine să nu crezi, dacă nu ai ști și nu s'ar fi dovedit, că denunciantul este Român.

Nu este destul că el atacă adică violent «Tribuna» și pe conducătorii ei toți, ci merge încă până să acuze Sinodul că de ce a ales episcop pe P. S. Sa I. I. Pap, să acuze pe credincioșii episcopului pentru-că la alegerile congregaționale au

luptat bărbatește, pentru-că nu s'au dat instrumente la alegerea din Pecica și Nădlac, ba acuză până și pe șirient pentru primirea bună ce li-au făcut asta-vară învățătorilor adunați acolo la conferența lor obișnuită anuală. Ba e indignat denunciantul până și de adresa adunării din Chișineu, căci nu-i vine la socoteală legătura dintre episcopul care a subscris Memorandul și poporul care îi este recunoscător episcopului pentru aceasta. Are chiar nerușinarea să acuze de ce episcopul a înălțat la rang pe R. R. Giorogariu... și de ce a dat briu roșu veneratului preot Augustin Beleş.

Ataca, în același timp și banca «Victoria».

De aparare, față de astfel de acuze, se înțelege: n'are nevoie nici P. S. Sa Episcopul, nici sfetnicii săi, nici banca «Victoria»... Toți noi avem un singur for, cărui să dăm seamă: corporațiilor competente bisericești și poporului. Ear corporațiile, așa știm, sunt în deplin acord și înțelegere cu episcopul, după cum și fruntașilor poporul desigur n'are să le impute că luptă prea înveșunat, ci poate că dorința generală ar fi să fim cu toții mai organizați, mai disciplinați și mai gata de jertfă...

E însă ceva trist la mijloc: când ne denunță spionii nemernici, când dau asupra noastră năvală șovinistii exaltați, când instituțiile noastre bisericești naționale sunt facute ținta de asalt, ear apărătorii și conducătorii acestora sunt terfeliiți de presa maghiară în chipul cel mai infam, p'atunci noi, în loc să ne apărăm toți și să ținem piept dușmanului firesc, ne bănuim între noi și ziarul român brașovean găsește adevărat deliciu să-i denunțe Românii ca pe niște răi naționaliști pe cet-ce în ochii șovinistilor sunt adevărat postav roșu.

Semnalăm această tristă aparițiune. Așa semnala și altele, tot așa de triste, dacă n'am spera că deși cu încetul, dar odată tot au să se convingă toți că numai dovedind solidaritatea prin fapte, ear nu propagând-o prin vorbe, — că numai iubindu-ne sincer și apropiindu-ne d'olaltă frățeste, se poate ajunge la bine.

Altfel cu cât spionii nemernici vor ști că înțelegerea lipsește dintre noi, cu cât vor vedea că ziarele române, organe ale aceluiași partid, se ceartă între ele, cu atât vor fi mai îndrăzneți, cu atât stăpânii lor vor încerca și ei să ne spargă...

Deocamdată trăim în era denunțărilor. Denunță «Magyar Szó», organul lui Tisza, denunță «Gazeta», organul intrasingentilor din născare, denunță chiar «Epoca» din București, care în numărul dela 10/23, aproape d'odată cu «Magyar Szó», scrie:

«Azi aceeași clică (Românii din Arad), care atunci forma pe «mândri tribuniști» vrea să candideze cu guvernul!...»

Organul guvernului ne înjură că suntem prea naționaliști, un organ bucureștean

— desigur informat tot de p'aici — vine cu învinuirea că vrem să ne dăm cu guvernul.

Ear toate acestea pe vreme când în-contra ziarului nostru sunt în curgere trei procese de presă ear pe cale administrativă-polițială tipografia noastră, în decurs de o singură lună, sub diferite motive trase de păr, a fost amendată de patru ori. «Salvatorii» naționali ș'acum și în trecut beneficiară însă de — anonim.

Oare, Doamne, cine poate fi mizerabilii cari să verse venin între noi?

Și după atâtea lupte date cu credință, să mai fie — afară de cei cari vor să pescuiască în turbure — Români dispuși să creadă că se poate găsi între Români o grupare de oameni capabili a se vinde guvernului?

Românul care pune pe tapet asemenea chestii, nu vede și nu simte oare că da guvernului imbold să ne trateze ca pe niște păcătoși?

Bărbații chemați să conlucreze la scoaterea poporului din actuala stare tristă, să nu aibă oare preocupări mai senine, decât să semene vrajbă, să alimenteze cel mai disgustător păcat: denunțarea?!

Mărturisiri prețioase.

Incep să se arate și printre Unguri câte unul care să aibă curajul a spune adevărul în afaceri de maghiarizare.

Un astfel de Ungur publicist este Rácz Gyula, care polemizând cu archișovinistul Dr. Ajtai, scrie următoarele în «M. Közélet»:

«Și să ne întrebăm apoi: oare puterea de asimilare a Ungurilor ne îndreptățește la speranțe așa mari ca cele exprimate acum de curînd de Dr. Ajtai, când se știe că cei trei miloane Valahi sporesc ca număr nu numai în chip firesc, prin nașteri, dar și prin asimilare. Dușmanul cel mai compact al maghiarismului sunt Valahii, cari atât în urma mulțimii lor, precum și a ocupațiunii, locul unde trăiesc, poziție topografică și a firei lor, sunt cel mai puțin accesibili pentru maghiarizare»...

Să ne oprim aci și să scoatem în evidență un lucru: pentru-că nu suntem accesibili maghiarizării, o revistă științifică maghiară ne socotește dușmanii ai maghiarizării!

Să mergem însă mai departe.

Același publicist scrie:

«Cu sutele de mii de Români Ungurii nu vin de loc în atingere.

«Se adaogă către aceasta alipirea caracteristică a Românului pentru naționalitatea sa, apoi incultura lui, prin care silește așa zicând pe Maghiarul și Sasul mai cult să învețe limba românească. Din nenorocire adică, limba românească este ceea-ce se numește lingua contagiosa. Femeia română este și ea o mare propagatoare a limbii române;

unde și-a pus ea piciorul, acolo bărbat și copil se romanizează. Valahimea care trăiește izolată, cu o stăruință slavică și înțeleasă rară, atacă rînd pe rînd insulele săcuiești, săsești, sîrbești și svăbești.

Și le romanizează, se înțelege.

O recunosc aceasta totți căți au studiat chestia naționalităților și în capitolul »IV Cuceriri și pierderi« a lucrării d-lui Russu Șirianu (*Românii din statul ugar*) se arată comitat de comitat acest adevăr, mărturisit de altfel de cercetările oficioase maghiare.

Intrebăm atunci: de ce guvernantul se mai poticnesc să maghiarizeze astfel de popor?

CREDEUL NOSTRU.

Lunecând înapoi cu gândul la trecutul nostru și aruncând o privire, cât de palidă fie la șirul luptelor pentru existența noastră, ni-se reoglindează multe neajunsuri și zile negre ce ne-au călăuzit în îndelunga noastră trainicie, începând dela acel leat, când la răvașul vremii nici nu eram luați în socotință, până în zilele noastre, ce încep a răspândi înveselitoare raze de lumină.

Din învâlmășeala luptelor însă prove dința divină și vrednicia strămoșilor ne-au lăsat scumpa moștenire: *limba și biserica*, acele tezaure scumpe și neprețuite mărgăritare, de care oardele păgâne n'au fost în stare a ne despărți, sabia inamicului nu le-a putut nimici și cruzimea tiranilor, ce domnea peste corpurile noastre, nu le-a zdrobit.

Ideile, cărora, voesc să le consacrez câte-va momente, se fauresc de o bucată de vreme în societatea bunilor Români, cari se interesează de soarta obiditului nostru neam.

Limba română este o condițiune sine qua non pentru existența noastră, ca popor român. Prin ea ne deosebim de alte popoare, cu cari în alte privințe, putem să avem multe note comune. Ea este: *un tezaur născut cu noi în țara maicei noastre dulce ca sărutările mamelor, când ne aplecăm la sînul lor. Tesaur mai scump de cât viața, tezaur care de la noi s-a pierdut, de l'am perde, de vom suferi ne-odată, ca cine-va cu puterea sau cu înșelăciunea, să ni-l răpească din mâinile noastre, atunci mai bine să ne înghită pământul de vii.*

Firul luptelor noastre se învîrte în jurul limbii și bisericii. Strămoșii deși au trebuit să îndure multe prigoniri din partea jugului tiran, deși am fost coplesii de nenumărate influențe străine — tot atâtea impedicamente pentru desvoltarea limbii noastre — totuși au fost învrednicii de norocul, de a ni-o păstra și a ni-o lăsa moștenire, ca cel mai prețios testament, ce puteau să ni-l dea.

Am fost hărăsiți de vitreaga soarte, multe să suferim, poate ca astfel să ne oțelim puterile în lupta pentru croirea unui viitor mai fericit.

Cât a trebuit să suferim, câte atacuri câte amenințări și câte batjocuri ne-au făcut străinii, ni-le mărturiseste istoria. Aaron Florian în »Istoria lumii« astfel glăsuște:

»Inceputul ce-l ai este necunoscut, numele ce-l porți nu este al tău, nici pământul pe care-l locuiești; soartea ta așa a fost ca să fii tot așa după cum ești, lapadă te de începutul tău, schimbă-ți numele sau primește pe acela care ți-l dau eu, ridică-te și du-te din pământul pe care-l locuiești, căci

nu este al tău și nu le munci înzadar, căci tu nu poți fi mai bine, de cum ești».

Aceste adevăruri ne reoglindează tragedia strămoșilor noștri, ce ne-o plănuiau străinii, caror noi ca popor bășinaș le-am dat bună pace, să-și croiască soartea după cum ei vor.

Noi Românii mult timp respirați fiind, nu ne-am putut da socoteală despre numărul nostru și astfel stînd lucrul, multă vreme nu ne-am încercat puterile a le măsura cu străinii pentru dobîndirea drepturilor noastre sociale, ci toată lupta se reducea numai la apărarea limbii și sîrăriei noastre.

Pe timpul, când am început a ne desmetici din învâlmășeala curenților străine, se vede mai clar tendenta de a ne păstra și cultiva limba și a o face după putință pe înțelesul tuturor. În aceasta privință avem urme la Simion Ștefan, care în predoslavia Noului Testament a Ieromonachului Silvestru astfel glăsuște:

»Bine știm însă, că cuvintele să fie ca banii — că banii aceia sunt buni, care umblă în toate țările, așa și cuvintele acele sunt bune, care le înțeleg toți și drept aceea ne-am silit, încât am putut să isvodim așa cum să înțelegem toți. Sau dacă nu vor înțeleg toți, nu-i de vina noastră ce-i de vina celui ce a respirat Românii printre alte țări, de și-au mestecat cuvinte cu alte limbi de nu grăesc toți într'un chip».

S'au ivit pe orizontul literaturii slavii apostoli. Un George Lazăr însuflețit de ideea renașterii noastre culturale trece în România, Aron Pumnul pleacă în Bucovina, un Cichindeal luptă la Arad, colonia română din Buda lucră pentru tipărirea cărților române, școlile din Blaj dau o pleadă de pioneri pentru a desfășura lupta întru apărarea, păstrarea și cultivarea limbii.

În vremurile noastre însă se desvoltă un curent bolnăvicios. Să nasc spre scăderea noastră mulți tineri din sînul obiditului nostru neam, cari sub influența unei culturi străine, nu dau nici o valoare limbii materne, în care strămoșii și-au doinit durerile, și-au mîngăiat sufletul, și-au exprimat bucuria și veselia, sunt familii cari nu știu de dragul cui, mai bucuros își iovață copiii în limbă străină.

Avem un public mic cu carte, dar mai mic, căruia să-i placă a ceti cărți românești mai cu drag de cât cele străine.

Sunt și de aceia cari se lapadă de neam făcându-se coadă de topor în mâinile străinilor. Acești rătăciiți au slăbiciunea de a-și îndrepta răutăcioasele porniri și în contra al doilea factor a existenței noastre naționale — tot atât de însemnat ca limbă — contra bisericii.

Biserica, ca lăcașul lui D-zeu ne-a fost scutul mîngăierii sufletului. În toate timpurile ea ne-a primit sub oblăduirea sa pentru a mulțumi lui D-zeu în vremuri senine, a rămânea constant și tari cu credința în El pururea, și a spera ca din timpurile de grea încercare să se desfășure un viitor mai fericit și pentru noi. În misiunea sfântă a ei ni-se reflectează »sustinerea neștirbită a principiului autorității și disciplinei bisericesti, neștirbita domnie a interesului comun și necondiționata subordonare de ori-ce interes particular, spiritul legalității, dreptății, frățietății, al patriotismului și loialității către tron»¹⁾

După un îndelung timp de umilință provedința divină ne-a trimis la cârma bisericii

noastre naționale pe marele bărbat al neamului Andrei baron de Șaguna, care a știut să deslege »scrisorile nedreptății« și să ne croiască aceea soartă de care azi ne bucurăm.

»Biserica dreptmăritoare a răsăritului trebuie să aibă precum de fapt și are o misiune dublă, un rol cu mult mai important, ca alte biserici și anume *moralizarea și conservarea noastră națională*».

Trăim însă într'un timp când biserica este încunjurată de inimizți interni și externi. În lupta idealismului și-a ocupat loc lupta patimilor, în urma căreia biserica ne pare izolată. Dar avem să luptăm contra slăbiciunilor și patimilor, căci noi numai prin biserică și idealismul ei ne putem susține, numai ea poate fi far conducător de existență și în viitor. De aceea ni-se impune sfânta datorie de a ne alipi de biserică, îndeosebi acum când iese la iveală o nouă direcțiune contrară ei, direcțiunea »pseudo-reală« spriginită și favorită în multe privințe și de legile țării. Avem mulți inimizți. Pocăiții fără de suflet, teosofii cu teorii fantastice, și francmazonii cei hulitori de cele sfinte se înmulțesc zilnic. Sunt mulți pentru cari religionea e un lucru de comerț.

Multă stricăciune cauzează bisericii noastre naționale slugărnicia ce o nutrim. Ne batjocorim, ne hulim unul pe altul în detrimentul nostru spre bucuria străinilor.

Stavilă trebuie pusă acestor slăbiciuni. Aici i-se cuvine un rol important ziaristicii noastre. Ea are să se ocupe cu lucruri folositoare și edificatoare pentru neam, nu cu articoli îndreptați contra persoanelor, cari în viața noastră socială, biserică și politică au dus și duc un rol însemnat.

Ponegrivile și calomniile n'au loc între oamenii cinștiți. Numai înconștienții și conștienții interesați și rău voitori se ocupă cu aceasta meserie catilinară. Sau doară așa cugetă cine-va, că prin calomnieri, prin minciuni perverse, prin batjocoriri, prin panfleturi imorale voieste să ajungă mentorul neamului nostru?

Prin ponegrirea fetelor bisericesti, slăbim biserica; prin atacarea persoanelor, cari numai pentru binele obștesc luptă, slăbim națiunea.

O falangă puternică să fim! Dragostea creștinească cea aducătoare de bună înțelegere și foloase nenumărate pentru națiune, să se sălășluiască în noi.

Și ne împlinim datorie față de limbă și biserică, căci numai prin ele e asigurat traiul nostru ca națiune română în viitorul, care este în mâna lui Dumnezeu, dar și în vrednicia noastră. Numai prin acești doi factori îl putem croi spre fericirea urmașilor noștri. Aceste să ne fie credeul nostru.

Interpelarea dlui P. Grădișteanu.

În ședința dela 10.23 c. a Senatului român dl P. Grădișteanu a interpelat guvernul român asupra a două chestii: proiectul lui Berzeviczy și situația Ungurilor din România.

»Voința Națională«, dă următorul resumat despre această interpelare și răspunsul d-lui ministru Haret:

Dl Grădișteanu face o critică a proiectului Berzeviczy și spune că vigoarea poporului român de peste Carpați îl face să creadă că acest proiect va produce efecte cu totul contrare decât acelea așteptate de națiunea maghiară. (Apl.)

D-sa amintește protestarea pe care a făcut-o Ion Brătianu contra tendinței de maghia-

¹⁾ Citar în discursul său »Puterea de viață a na-

¹⁾ A. Moesonyi »Situația și misiunea bisericii«.

rizare și îndeamnă actualul guvern să facă același lucru.

Oratorul termină amintind că la 1906 se împlinesc 18 secole de la venirea lui Traian în Dacia și tot atunci se împlinesc 40 de ani de Domnie a M. S. Regelui Carol. Roagă pe ministrul instrucției să organizeze cu această ocazie o serbare demnă pentru memoria lui Traian și pentru Domnia M. S. Regelui Carol I.

Dl Sp. Haret, ministrul instrucției, spune că nu poate răspunde nimic în ceea ce privește proiectul Berzeviczy, căci ar însemna ca să ne amestecăm în afacerile altora și să dăm ocazie ca și alții să se amestece în afacerile noastre.

În ceea ce privește atacurile presei maghiare și a sentimentelor Ungurilor despre noi, oratorul răspunde că fiecare face ceea ce simte.

Singurul lucru la care dl ministru ar fi trebuit să răspundă, era partea a doua a interpelării dl-ului Grădișteanu, aceea privitoare la școlile ungurești din Capitală.

Această parte însă n'a dezvoltat-o, mângâindu-se numai a o atinge în trecut.

În ceea ce privește însă aceste școli, oratorul spune că a luat toate măsurile spre a funcționa după legile și programele școlare.

Dacă dl Grădișteanu cunoaște vre-o abateră, îl rog să mi-o comunice și îl asigur că voi face să înceteze ori-ce neregularitate.

Prin noul proiect asupra învățământului privat, deus la Camera, dl ministru spune că a prevăzut cele mai serioase și eficiente mijloace de control.

Dl ministru spune că va lua de asemenea măsură și pentru organizația învățământului populației eterogloze.

Dl Grădișteanu, în replică, zice că n'a înțeles să ne amestecăm în treburile altora.

Trebuie însă să se știe în toate părțile că suntem o națiune de patrioți cari știm să ne iubim țara și să ne sacrificăm viața pentru ea. (Aplauze).

Sedința se ridică la orele 4.

Învățământul privat în România.

Dl Spiru Haret, actualul ministru de instrucție publică a depus, după cum se știe la biroul Camerei un proiect de lege care e menit să reguleze învățământul public în România.

Despre discuția lui în Cameră se dau următoarele amănunte:

Dl I. Bianu, raportor dă citire raportului și proiectului de lege pentru organizarea învățământului particular.

Dl Al. Marghiloman roagă Camera de a amâna pentru luni discuțiunea acestui proiect de lege, care prezintă o mare importanță. Situațiunea politică ne-a împiedecat de a studia acest proiect de lege, din care unele dispozițiuni sunt în conflict cu Constituțiunea. Într-o țară vecină, reforma învățământului ridică protestări violente. N'ar trebui să fim și noi acuzați de a atenta la libertatea învățământului printr-o lege introdusă în mod pripit.

Dl Spiru Haret: Vă aduceți aminte, dl-ori deputați, că proiectul de lege a fost primit cu aplauze. Comitetul delegaților l'a studiat timp de trei zile, raportul a fost distribuit Miercuri și toată lumea a avut timp destul pentru a-l studia. D. Marghiloman semnaleză două inconveniente de ordin constituțional; n'are decât să le indice.

Se respinge amânarea discuției generale.

Dl Take Ionescu, în discuția generală spune că proiectul este inoportun. Nu înțeleg prin discursul meu, zice d-sa, să propun un amendament, dar nu puteam să las să treacă un proiect, care atinge așa de mult principiile constituționale, fără a lua cuvântul.

În țările autocrate ca Rusia, învățământul poate face sărituri și se pot face schimbări în organizarea lui, dar la noi legiuitorul i-a stabilit bazele esențiale, Articolul 23 din Constituție ne spune că învățământul este liber, că se garantează libertatea învățământului, atât cât nu atinge bunele moravuri, și ordinea publică, — și ca în sfârșit învățământul primar este obligator în România. Tot ce nu e conform acestui articol este ilegal. Așa dar în școlile particulare se poate învăța tot ce intră în

limitile acestui articol. Statul este liber de a da sau de a refuza elevilor școlilor private, certificatele de studii. Ori, eu cred că Statul ar avea interes ca învățământul particular să se desvolte de oare-ce școlile statului sufăr de pleora de elevi. Așa fiind, mi-se pare că acest proiect este izvorit dintr-o concepțiune autoritară cu totul extra-ordinară. Pe de o parte găsim principiul socialiste: fixarea salariilor profesorilor de către minister. Înțeleg să se ceară un minimum de salar pentru un lucrător, dar pentru un profesor secundar! De unde își ia Statul dreptul de a se amesteca în contracte între particulari?

Dacă este conflict între direcția școlii și profesori, ministerul e acela care decide. Este oare aceasta o chestiune de ordine publică, sau de bune moravuri?

Cu ce drept se hotărăște ca un străin să nu poată deschide școală decât după ce a stat 3 ani în România? E mai rău decât în Rusia Ministrul instrucției împiedică pe părinți de a-și trimite copiii la școlile cari le preferă. D-sa vrea să apere religiunea mosaică de protestantism! Cine i-a dat însă mandat?

Profesorul unei școli particulare trebuie negreșit să aibă $\frac{1}{3}$ din salariul unui profesor de la stat. Dar dacă vrea să profeseze mai puțin? Ministrul îl împiedică.

Mă întreb ce s'a petrecut în această țeară pentru-ca un partid politic să împingă așa de departe autoritarismul? Alte au fost marile principii dela 1866. Ne siliți pe noi conservatorii să apărăm libertățile.

Proiectul este destinat să acopere o gresală: procesul călugărilor.

O voce: La care a pledat dl Xenopol.

Dl Take Ionescu: Nu era singur, dar cei cari erau, aveau dreptul să fie acolo, căci avocatul are dreptul să-și exercite profesiunea.

Procesul călugărilor catolice a fost o greșeață. Eu nu cred în pericolul catolic, și n'am crezut nici odată. În scurt, contrar spiritului modern al statului nostru.

Dl P. P. Carp: Imi încep cuvântarea printr-o rugăciune: facă cerul să nu se găsească vre-un Jeszensky, care să traducă această lege în limba maghiară!

Proiectul inițiază așa de mult libertatea învățământului încât nu cred să se poată găsi un partid liberal care să-l voteze.

Războiul ruso-japonez.

Londra, 26 Dec. »Times« a primit din Peking știrea că acolo au fost confiscate 3 milioane cartușe destinate să fie trecute în Port-Arthur.

Berlin, 26 Dec. »Tagblatt« primește știrea că în timpul din urmă comunicația pe calea ferată transiberiană s'a întrerupt în multe rinduri, provocându-se astfel grave complicațiuni. Se pare că Japonezii au reușit să strice calea ferată în mai multe locuri.

Londra, 26 Dec. Din Seoul se anunță că în părțile nordice ale Coreei Japonezii și Rușii s'au încăierat zdravan. Pretutindeni Japonezii biruiesc și Rușii bat în retragere.

Săpătura la Kikvanșan a fost făcută prin pământ stâncos și anume sub forma de două tunele cu mai multe ramuri fiecare din ele. Exploria a sfârșit contra-scarpa, escarpa, caponiera și parapetul, deschizând spărturi mari. Se vede că Japonezii întrebunțează mijloace de asediu, cari cruță pierderile de oameni. Dintr'un întâi au cercat să aplice teoria atacului așa cum se învață în școlile din Europa, dar teoria a dat greș și a trebuit să se întrebunțeze tot minele. S'a mai dovedit că teoria fortificațiilor, a încingătoarelor de forturi chirasate, cari pot ținea sub foc locul intermediar, e singura adevărată. O cetate întărită astfel poate aduce mare folos, ținând în loc mare parte din armata dușmanului. Dacă armata dela Port-Arthur era la Liaoyang sau la Șaho, poate se întâmpla catastrofa pentru Ruși.

Escadra lui Rojdestvenski a trecut la 19 Dec. pe la Cap, la 15 Oct. plecase dela Libau (dec'i i-a trebuit 2 luni și 4 zile ca să facă drumul până acolo) și a isprăvit jumătate din calea întregă de 17.700 de mile ce a avut în Marea

Galbenă. La Diedo-Suarez, în Madagascar, se va întâlni cu escadra lui Folkersram, care, trecând prin canalul Suezului, și a scurtat drumul cu 4000 de mile. Facând socoteala de pe iuteala cu care a înaintat până acum Rojdestvenski, flota întregă va putea fi în Marea Galbenă pe la sfârșitul lui Ianuarie viitor, dacă nu i-se va întâmpla avarii și dacă nu va avea să se oprească spre a lua cărbuni pe mare.

Flotele merg încet, între altele, pentru a nu suferi stricăciuni, ci a ajunge în stare bună pe teatrul războiului. Admiratul Togo e și pe cale pentru a da piept cu Rojdestvenski.

Correspondentul din Petersburg al ziarului „Köln. Zeitung“ arată că un om de stat rus i-ar fi spus că Rojdestvenski nu va căuta a merge la Port-Arthur, ci la Vladivostok și că atacul contra flotei japoneze va avea loc în Maiu, când a treia escadră a Balticei va veni dinspre Sud. De altfel în Februarie Kuropatkin va lua din nou ofensiva. Războiul, ori cât ar fi să coste, va fi dus până la nimicirea Japoniei.

DIN ROMANIA.

Înmormântarea doctorandului Borhină. Vineri d. m., s'a făcut înmormântarea nefericitului doctorand în medicină Ștefan Borhină fiu de țărăn din Reșinar, fost intern la spitalul Colentina, decedat în urma unei infecțiuni provenită la disecarea unui cadavru.

După oficierea serviciului divin, la spitalul Colentina, dl prof. Dr. I. Cantacuzino rosti o cuvântare în numele Eforiei spitalelor civile.

D-sa a arătat greutățile ce au de întâmpinat medicii în profesiunea lor și pericolul la care sunt expuși în lupta pentru progresul științei. A lăudat mult calitățile nefericitului doctorand mort în lupta pentru știință.

Printre coroanele depuse se remarcă: cea a „Uniunii studenților“, a colegilor studenți în medicină; a internilor din com. Rășinari, a funcționarilor Eforiei spitalelor, a „asociației medicilor“, a familiei Droș, a „soc. popicilor“, a „soc. muzicale Mugurul“, a Academiei Române, a familiei defunctului, etc.

Dela spital, cortegiul a plecat spre cimitir, urmat de colegi de universitate și de profesori ai facultății de medicină, în frunte cu dl Dr. prof. Măldărescu, decanul facultății.

La „asociația studenților în medicină“ au rostit discursuri d-nii Dr. Mirinescu și studentii în medică I. Jianu și Munteanu.

Înmormântarea s'a făcut la cimitirul Sf. Vineri, unde s'a mai rostit câte-va discursuri.

Din străinătate.

Din Maroc. Chestiunea marocană ia un caracter foarte grav. Se spune că a luat întâietate partidul fanatic.

Fostul pretendent Buhamara, care timp de doi ani a condus revoluția în contra sultanului s'a împăcat acum cu acesta, încheind un pact în vederea unei acțiuni comune a tuturor marocanilor.

Partidul predominant la curtea marocană ar voi ca sultanul, în locul funcționarilor europeni goniți, să aducă ofiteri egipteni.

Cu toată agravarea situației se speră că se vor înlătura complicațiunile internaționale; cu toate acestea trebuie să se aștepte o campanie franceză în contra sultanului.

Ziarul „Matin“ este informat din Tanger că conflictul franco-marocan se agravează. Sultanul Marocului a refuzat să primească pe locotenentul Amis, trimis la Fez să întărească misiunea militară franceză.

Toți francezii au plecat dela Fez.

Criza este mare.

Ministerul de externe al Franței confirmă că plecarea misiunii franceze la Fez, în Maroc a fost amânată.

Din Tanger se depeșează Agenției Reuter că niște triburi indigene ar fi înconjurat orașul Alcazar cerind să le fie predați consulul francez și un orășean englez și amenințând, pentru caz contrar, cu distragerea orașului.

Aproape de Casa Albă, indigenii au incendiat ferma unui Englez.

Demonstrație navală contra Turciei. Constantinopol, 24 Decembrie. De oare-ce poarta întârzie de a da răspuns la nota trimisă din partea marilor puteri Austro-Ungaria și Rusia, maril ambasadori ai acestor mari puteri au declarat, că pretențiile lor vor fi spriginite prin o demonstrație navală contra Turciei. După aceasta s'a ținut o conferență, la care au participat toți ambasadorii și atașatii marilor puteri. În această conferență marile ambasadori al Germaniei a intervenit în interesul păcii rugând poarta să cedeze pretențiilor marilor puteri.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 27 Decembrie 1904.

— **Profesoară la universitate.** Zilele trecute o domnișoară, cu numele Elsa Richter, după ce a făcut examenele de profesoară la universitatea din Viena, și n'a luat doctoratul, a cerut prin o petiție către facultatea de filosofie să fie habilitată ca profesoară la aceeași universitate. Senatul universitar încă și-a decis în cauza asta, probabil cererea domnișoarei doctor i-a adus în mare perplexitate pe savanții profesori, căci și ei stau la îndoială ce să facă.

— **Crăciunul papei.** Din Roma se vestește, că pontiful Piu X. Sâmbătă a primit colegiul cardinalilor în audiență, în a căror nume arhiepiscopul Oreglia a tălmăcit sântului părinte felicitările colective din incidentul sâmbătoarei Nașterii Domnului.

— **Mulțumită publică.** La fondul „Masa studenților” din Brad au intrat următoarele dăruiri:

1. Dela „Oravițana”, institut de credit în Oravița și Dr. Ioan Nedelcu, adv. drept *cumunda eternă* pentru fericitul Dr. Alexa Manginca și Ecaterina Trăilă n. Boborongi 40 cor., 2. Dela Ioan Irimie, preot în Mesteacă (Zarand) pentru fiica sa, preoteasă Victoria Colf, răposată la 5 Decembrie a. c. și pentru ginerele său Constantin Leuca, fost preot în Lazuri 10 cor.

In vecl pomenirea lor.

Comisiunea administrativă.

— **Tragedia princesei Luisa.** În timpul din urmă toate zările europene se ocupă din nou de contesa Montignoso. Din Drežda se telegrafează că princesea Luisa, fosta moștenitoare de tron a Sacsoniei a sosit în 22 Dec. înainte de amiază acolo cu speranța să-și revadă copiii și să le poată da în persoană darurile de crăciun. Dar din partea curții Sacsoniei s'au luat toate măsurile posibile ca să se împedecă această revedere.

Despre acest caz s'au trimis următoarele telegrame:

Drežda, 23 Dec. Contesa Montignoso a sosit aici ieri înainte de amiază. A voit să părunză în palatul regal ca să-și revadă copiii, dar poliția a oprit-o. Atunci ea a scris regelui, care era la vânătoare, și care a fost înștiințat telegrafic despre acest caz. Regele nu-l va satisface dorința contesei. Fiecare pas al contesei e urmărit de detectivi.

Drežda, 23 Dec. Contesa Montignoso a sosit la Drežda din Lipsca. A mână direct spre palatul regal, era acompaniată de avocatul ei Zehme. Unger, inspectorul de poliție a împedecat-o pe fosta moștenitoare de tron de a intra în palat. Contesa s'a dus la hotel Bellevue unde și-a luat oada. La amiază a fost consiliu de ministrii, în care s'au sfătuit asupra vizitei contesei. Poliția a fost înformată la timp despre intenția contesei, și a luat toate măsurile pentru a se împedecă scandalul. Din cauza aceasta s'a zădărnicit visita fostei moștenitoare de tron.

Drežda, 23 Dec. În cercurile dela curte e mare agitație din cauza vizitei neașteptate a contesei.

— **Congres național american.** Din Statele Unite se anunță că congresul național al Statelor Unite nord-americane s'a amânat până la 5 Ianuarie 1905.

— **Monumentul regelui Milan.** Încă de pe când trăia Milan se hotărise să se ridice un monument în Niș, votându-se o listă de subscripție. S'au adunat numai încă 30.000 franci căci a fost interzisă de către regele Alexandru ori-ce subscripție. Bani străni aveau să se întrebuințeze la înființarea unei fundații militare. Din cauza aceasta s'a născut un proces cu orașul Niș. Zilele trecute s'a hotărât să se ridice cu el un monument regelui Milan.

— **Emigranți japonezi.** Prin Cernăuț au trecut în ziua de 18 Decembrie st. n. niște comercianți japonezi cu familiile lor în număr de 1400, venind din Rusia.

Japonezii și-au continuat drumul spre Canada.

— **Un portret al M. S. Reginei.** Societatea culturală „Steaua”, va pune în curind în vânzare un admirabil portret al M. S. Reginei Elisabeta, lucrat în iluminatură bizantină de cunoscutul pictor Costin Petrescu.

Acest portret, artistic executat în atelierele cunoscutului stabiliment grafic I. St. Rasidescu, va avea o dimensiune de 44 ctm. pe 29 ctm. și se va vinde cu neînsemnatul preț de 40 bani.

— **O profecție realizată.** Un autor din veacul al 18-lea Sebastien Mercier, în romanul său anul 2440, prevedea deșteptarea Japoniei la viața europeană. Iși imagina chiar că Japonia va lua din Franța ideile umanitare ale epocii.

Într'un capitol, uitat astăzi, ca și întreaga operă, Sebastien Mercier desemnează pe un japonez — japonezul din zilele noastre — îmbrăcat european, cu armată instruită de ofițeri străini, cu o constituție luată din spiritul legilor și o justiție întemeiată pe tratatul delictelor și pedepșilor al lui Beccaria.

— **Tunelul de sub canalul La Manche.** Camera de comerți din Londra a emis un vot prin care invită guvernul englez să construiască un tunel între Dover și Calais, unde marea n'are decât o adâncime de 54 de metri.

Tunelul va avea o lungime de 36 de kilometri. Importanța acestui tunel pentru comerțul internațional e d'o însemnătate incalculabilă, de oare-ce, după construirea tunelului, comunicațiunea între Anglia și continent nu va mai depinde de capriciul uraganelor.

— **În contra vieții țarului.** Se telegrafează din Petersburg: Guvernul rusesc a primit din mai multe părți din străinătate informațiuni sosite din izvoare sigure, că se pregătește un atentat în contra vieții țarului.

— **Căsătoria regelui spaniol.** Ziarele din Berlin aduc următoarea știre senzațională: Regele Spaniei Alfonso se va căsători cu principesa Maria Antonietta de Meklenburg-Schwerin. Logodna se va serba deja în luna Februarie a anului viitor.

— **Ocuparea insulelor Tonga.** Din Sidney (Australia) i-se telegrafează agenției Reuter, că guvernul englez a decis ocuparea și adnexarea insulelor Tonga. Vapoarele de război trimise acolo au primit ordin, ca să arboreze tricolorul englez pe insule. Insulele Tonga formează un arhipelag compus din 182 de insule și sunt situate în oceanul atlantic. Această grupă de insule productive și bogate erau deja de mult timp amenințate cu adnexarea la coloniile engleze. Acum în fine s'a împlinit, de ceea-ce le era așa de teamă locuitorilor insulelor, că de altfel nu prea simpatizează cu Englezii cuceritori. Poporul ce locuiește pe aceste insule, în număr de 25.000, e singurul trib australian, care a primit cultura europeană și s'a acomodat ei. Poporul e fără excepție creștin; mărturisește credința protestantă. Tongezii se îmbracă european, școlile lor sunt în multe privinți chiar mai bune de cât cele din Europa. Toți știu ceti și scrie și cei mai mulți vorbesc perfect limba engleză. Țara lor e foarte productivă, ear clima cât se poate de plăcută și sănătoasă: țara aceasta e un adevărat paradis. Anglia nu a trebuit de cât să-și întinză mâna

spre a ocupa această țară mănoasă, care de altfel nici nu s'ar putea mult împotrivi, de oare-ce chiar și regele lor George II. trăiește din subvenție engleză. Deci de azi începând imperiul britanic e cu 182 de insule mai bogat și cu 25.000 de suflete mai populat.

— **2,000.000 de locuitori în Berlin.** Unul dintre orașele, care s'au dezvoltat mai repede, e Berlinul. Se telegrafează acum din Berlin că în luna aceasta populația capitalei imperiului german a atins numărul de două milioane locuitori.

— **Sinuciderea lui Syveton.** D-na Syveton invitase Joi după amiază pe mai mulți șefi naționaliști, printre care Jules Lemaitre, Francois Coppé, Villéneue, și pe editorii ziarelor naționaliste, cărora le-a cerut depunerea ce le-a făcut la instrucție în afacerea morții soțului său, depuneri deja cunoscute.

După Gaulois, d-na Syveton s'a plins amar că câte-va ziare naționaliste au răspândit șovul că ea ar fi asasinat pe soțul său.

Din contră, prin moartea soțului ei, ea a suferit o mare pierdere materială, ce d'abia va putea fi compensată prin pensunea de 150 mil franci, valoarea asigurării.

Declarațiunile d-nei Syveton au făcut o penibilă impresiune.

D-na Syveton a făcut la instrucție o depunere diferită de primele sale declarațiuni.

Ea a spus că intrând în cabinetul de lucru al soțului său, l'a găsit cu capul în soba de gaz, capul îl era acoperit până la umeri cu ziare.

Experții au declarat că această împrejurare, necunoscută până acum, explică marele procent de oxid de cărbune găsit în sângele lui Syveton.

— **Ziarele mai noi aduc știrea senzațională, că doamna Syveton a fost deținută.** Imprejurarea asta dă ansă la presupunerea că Syveton a murit de moarte silnică. Asupra acestei dețineri se vestesc din Paris următoarele amănunte:

Ziarul *Petite République* anunță, că medicul de tribunal Ogier a găsit în intestinele lui Syveton urme de morfiu. Se crede, că Syveton pentru aceea a luat în suși morfiu, ca să moară mai iute; se presupune însă, că alții l-ar fi înveninat.

Doamna Syveton de altcum Sâmbătă a fost de nou ascultată la judele de instrucție. Ea o fasionat cu această ocaziune, că îndată ce ia mărturisit crima părintelui ei mașter, ea singură (doamna Syveton) a căutat să păciuiască atât de fca ei, cât și pe bărbatul acesteia, ginerele ei. Au hotărât deci să acopere turpitudinea criminalului, rugându-l însași doamna Syveton (așa mărturisește dinsa) să părăsească Franța și să se stabilească unde-va în străinătate sub nume fals, până-ce acasă va fi uitat. Syveton însă decât să se exileze, mai bine a preferit moartea.

În urma acestei fasionări a doamnei Syveton, care diferă de cele făcute mai înainte, judele instructor a ordonat mai multe arestări, între altele și pe doamna Syveton. Deținerea aceasta a produs senzația colosală în capitala Franciei.

Autopsia făcută a dovedit intestinele lui Syveton morfiu în cantitate foarte mare. Medicii sunt de părere, că Syveton dormea, pe când gazul mortifer îi stinse și cea din urmă schintea de viață.

O calfă cu praxă de 7 ani în branșele de *șpccerai, ferărie* și Testile posedă limbile: Germană, Română și Maghiară, și caută un post la o casă *onestă*, cei interesați să se adreseze la Red. acestei foi.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul higienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de fălci. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu cement, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice curat. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiunilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dinți și dantură întreagă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

PARTEA LITERARĂ.

Alexandri

și

13

Românii din Bucovina

— Material biografic* —

(Urmare).

V.

„Timpul gloriei din Cernăuți“ numește poetul, tot acolo, zilele puține petrecute la sfârșitul lui Decembrie 1866 în cercul prietenilor săi entuziaști.

De-aci luă drumul peste Lemberg și Viena, la Paris, de unde continuă a le trimite material literar pentru foaie.

Întâiul semn de viață, trimis din Paris prietenilor săi era însă o scrisoare dintre cele mai importante din acest timp, — importantă, fiindcă în mod obiectiv ea tratează despre influența Hurmuzacheștilor în Bucovina și atinge una din cele mai gingașe chestiuni politice, vorbind despre Cuza. Iată cuprinsul acelei scrisori, interesantă și pentru mărturisirile personale ale poetului.

Paris, Februarie 1867*).

Iubite Alecu. — Am primit chiar acum revasul tău din 3 Februarie și îți răspund îndată pentru că să te felicit că ai fost ales deputat. Alegătorii au probat că știu a prețui onorabilitatea caracterului, patriotismul înfocat și inteligența dezvoltată prin studii serioase. Dacă s'ar putea ca să fie compusă Camera Bucovinei tot de oameni ca tine și ca frații tăi, negreșit că soarta Românilor de acolo ar ajunge la un mare grad de fericire. Ori cum să fie însă, eu am bună sperare că de și în număr mic, voi câți-va oameni cu bună credință și devotament veți face mult pentru a nimici tendințele dușmane ce cată a lovi în naționalitatea română. Când se face un început, și când începutul e bun, el prinde rădăcină și dă fructe mai târziu. Ferice de aceia ce sunt chemați a pune cea dintâi piatră la edificiul social al unei țări; în mâna lor e viitorul, și acel viitor îi ridică la înălțimea de strămoși.

„Ai avut teamă că m'ași așeza pentru eternitate în Paris? — De aș avea vre-o zece ani mai puțin în spinare, poate că ademenirile acestui oraș m'ar aduce în stare a uita farmecul lunei dela Mircești; însă așa precum mă găsesc astăzi, cu părul cărunt, crede-mă că aspir necontenit la dulcea monotonie a vieții câmpenești. În centrurile cele mari de civilizație, omul se perde și se simte încrețit de tristul egoism ce domnește în atmosferă. Interesele meschine devin o a doua natură și reduc omenirea la un grad de injosire vecină cu decadența.

„Prefer dar de o mie de ori simplitatea patriarhală a țeranilor noștri, și acea pacinică mulțămire ce pătrunde sufletul în mijlocul câmpiilor noastre, unde tot încă suflă câte o boare de poezie.

„Cu toate acestea, îmi place Parisul și spiritul ce caracterază pe Francezi: sunt un vechiu student din Paris, prin urmare mă găsesc aici în elementul meu din copilărie, dar Moldova are mult, mult farmec.

„De când am sosit aici, am văzut de câte-va ori pe fostul Domn, Cuza, și am vorbit multe de toate cu el.

„Acum înțelege greșalele ce au făcut în timpul domniei sale. ... ce folos însă! prea târziu! El petrece în Paris o viață cu totul retrasă, viața de familie, căci are o mare slăbiciune pentru copii lui, și seamănă a nu regreta nici de cum mărirea poziției ce au pierdut. Visul său este de a se încuibă la Ruginoasa și de a asista ee acolo ca un spectator la transformările politice-sociale a României. Un fenomen curios în analele ambiției princiare, este următorul:

* Din noul volum de Scrisori, ce se va tipări în grăjirea d-lui I. Chendi și a d-șoarei E. Caracalechi.

1) A se vedea Voința Națională dela 4 Decembrie 1904.

2) Scrisoare inedită. Originalul în proprietatea d-lui I. G. Sbierea. Copia a bine-voit a ne-osface d. profesor Radu Sbierea.

Prințul Carol nu are mai călduros partizan decât prințul Cuza! — Cât pentru Sturdza, Bibesco și Stirbey... sermanii tot încă sperează că se vor învrednici a mai mușca din plăcinta domnească...

„Am fost de am vizitat palatul expoziției universale. E un lucru gigantic. Vitrina română promite a fi destul de frumoasă. Mai multe ziare au pomenit de dansa până acum; nu știu cum or fi produsele, cât pentru decorul vitrinei, e foarte plăcut și are un ce original. — Fratele meu au făcut tot.

„Am auzit că în deosebitele secții a Camelrei din Ancușești, s'au respins proiectul de lege pentru transmutarea Curței de Casației la Iași. Prințul Carol au declarat Iașan lor că ori-ce s'ar putea întâmpla, aceea trasmutare se va realiza...

„Fie ce-a fi: lucrurile se încurcă la noi, căci în loc de a ne căuta de păcate, noi umblăm după cai verzi. — Nu am primit încă pachetul ce mi-ai expeduit: îți mulțumesc însă de două ori și pentru broșurele ce îmi trimiți și pentru felicitările de anul nou ce mi adresezi. Felicitările frățești fie cât de târzie sunt totdeauna bine primite.

Al tău vechiu amic V. Alexandri.

Făgăduința, făcută în cuvântările de ocazie și în scrisorile sale, Alexandri o ținu cu o statornicie vrednică a fi scoasă la iveală. Din emanciparea culturală a Românilor bucovineni și-a făcut o adevărată problemă de viață și aproape tot ce scria acum, pune la dispoziția conducătorilor „Societății“. Găsise ceea-ce-i trebuie ori căru scriitor, pentru a produce cu pasiune: un public cunoscător și însuflețit, prietenii ce-l îndemneau neîncetat.

Redactorul „Foi“, dela moartea lui Dimitroviță, era Ion al lui G. Sbierea, academician de pe atunci încă, om de litere, pregătiri serioase, care după decedarea lui Pumnul³⁾ ce învăli în doliu adânc întreaga Bucovina, deveni urmașul și la catedra acestuia.

Prin schimbarea redacției, foaia nu suferi nimic, din potrivă articolele mai șterse fură înlocuite cu cercetări literare temeinice și, cu toate deosebirile de păreri ce nașteau adeseori între redactori și Georgi Hurmuzachi, acest foarte cult și fin bărbat, organul societății continuă să apară în bune condițiuni până la sfârșitul anului 1869.

În tot timpul, Alexandri continuă să fie cel mai strălucit colaborator al ei. Scria ei și alții, bine și folositor, mai cu seamă Georgi Hurmuzachi, a cărui claritate în expunere și îngrijire a limbii se apropiau de același însușiri ale frate-său Alecu. Dar recordul tot Alexandri îl ținea. Îi era de altfel și la îndemână, de oarece „Convorbirile“, abia se plămădiseră, și o altă revistă potrivită nu avea.

După plecarea sa din Cernăuți Alexandri a mai publicat în reviste: Millo, director, comedie; Barbul lăutarul, cânticel comic; Surugiul, cânticel; Arvinte și Pepelea, comedie și un șir de poezii ca Strofele perdute⁴⁾, însoțite de un giuvaer de scrisoare — cu data de Septembrie 1867, din Mircești:

Iubite Alecu,

„Un amic al meu are obiceiul, când se află în nevoie de bani, a cotrobăi prin toate saltarele mobilelor și prin o mulțime de felurite cutiute, și mai totdeauna el găsește câte un galbin, doi, perduți în acel cafarneum.

Asemenea am urmat și eu după plecarea ta dela Mircești. Am deschis un mare portofoliu de marochin, în care stau înghesuite de ani întregi un nemi de hârtii: proiecte de legi de pe timpul când eram ministrul treburilor străine, note diplomatice, planuri de piese de teatru, novele începute, etc.

(Va urma)

3) Întimplată la 12-24 Ianuarie 1869.

4) Strofe scrise fiind bolnav la insula Prinehpo (1845); Lupul și maimuța (1845); Visul fericit (1846); Pe albumul unei copilite (1848); P9 un album necunoscut; Pungulița; Călatorul; Pe un mormânt: nn epitat. — Mai târziu continuă poeziile Viscolul, frumoasa descriere a iernii din Mircești; Tinăra Creolă, textul împreună cu compozițiunea muzicală de Nazievici a poeziei „Tătarul“; idem cu melodia de Vorobchievici a poeziei Barcarola venețiană“.

ECONOMIE.

Arad, 27 Decembre st. n.

Sărăcia și avuția.

disertațiune citită în adunarea generală a reuniunii învățătorilor români din Șiria la 16/29 August 1904.

(Urmare).

În aceasta privință, școala poporală trebuie să revină la cele de mai înainte, trebuie să recunoască, că creșterea sau educațiunea bisericească — morală și cea socială-civică, trebuie pregătită în mlađițele omenestii tocmai așa — dar cu preferință, cum se pregnează și se dresează copilul în cetit, scriere, socoată și toate studiile. Fără aceasta omenimea prin instruire devine la desteritate, capătă cunoștințe mai largi, dar încă tot în analogia animalelor rămâne, căci viclenia vulpei e de poveste, desteritatea papagaiului, întru a imita vorbirea, ori a paserilor de a face cuib, e de admirat, dar ele tot animale rămân. Omul are menirea, nu numai a fi învățat, isteț și dester, ci a fi și iubitor, generos, prudent și a fi stăpânul pământului și al întregii naturi²⁾.

Ce privește adunarea tinerimei la școala poporală, aceasta e obligatoare, dar nu avem să rămânem la atâta, ci omenimea trebuie convinsă că, moralmente și în interesul propriu e obligator, și mai pe sus de toate trebuie să instruăm și se prefacem astfel de școale, cari poporul să le recunoască că sunt de folos și sunt indispensabile. Părintii și elevii atari școale le va privi nu de ceva sâlnic și ceva superflu, ci ca și un lucru de mare câștig pentru ei.

O astfel de școală, numai cu împărțirea mai cu scop practic a materialului de învățământ, se poate face, eliminând dintre obiecte de valoare mai practică.

Dacă școlarul, educațiunea și cunoștințele reale acasă în familie trebuie să învețe, s'ar putea întrebă: ce rămâne dar școalei? Cetitul și scrisul, puțină geografie socoată și cântare, nu e destul. Dacă școlarul eșind în al 14-lea an din școală, nu are cunoștințe mai vaste despre istoria naturală, nu cunoaste împărăția animalelor a plantelor și mineralelor, dacă nu are barem ceva idee despre puterea forțelor fizice a naturii și tehnice, nu poate prinde cursul lucrurilor ce îl așteaptă. Inzădar taria lui corporală și voința lui firmă în economie, dacă el nu știe cauza, de ce trebuie pământul zdrobit și frământat, adevă pe lucrat, nu știe, că plantele trag cu mustețele rădăcinilor sale anumite săruri sau elemente chimice din pământ, aceasta le este viața și scopul, ear ca aceste săruri să le peată trage din pământ, pământul trebuie rârît și mărușit.

La obiecționarea, dacă aceste cunoștințe aparțin școalei mai înalte s'au de specialitate, se răspunde: că da, dar nu se poteste o instruire completă, ci numai cunoștințe intuitive, și dacă în școala poporală se poate învăța, cântare armonioasă de pe note, apoi muzica și fel de fel de istorii, și acestea se pot învăța.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut și se află de vânzare la institutul grafic „Minerva“ București (România) următoarele cărți:

Sate și mănăstiri din România N. Iorga	Cor. 2.50
Pe drumuri depărtate N. Iorga	1.50
Dureri înăbușite M. Sadoveanu	2.—
Șoimii M. Sadoveanu	1.50
Tainele cerului Haralamb G. Lecea	1.50
Poesii Haralamb G. Lecea	1.50
Moșnegul dela munte N. Papahagi	1.50
Calendarul „Minervei“	1.25
Poesii de Maria Cunțan	1.25

A apărut:

„12 cântece de școală“ pentru 2 și 3 voci de T. Popovici. Prețul fiecărui caet 50 fil., plus 10 fileri porto. *Cântările liturgice* pentru 3 voci de copil sau bărbăți; legătură de lux; prețul 3 cor. plus 20 fil. porto. Editura Librăriei arhidiecezane din Sibiu (Nagyszeben).

Cuprinsul: Căcutul I, pentru 2 și 3 egale. 1. Rugăciune. 2. Cântec de primăvară. 3. Codrule frate de cruce. 4. Carul cu bof. 5. Ziua a apus. 6. Fetele casnice. 7. Tiganca. 8. Sunt fecior zdravăn. 9. Eu mă duc codrul rămâne. 10. Imn ocașional. 11. Patru păstori. 12. Cântec la sf. Nicolae.

Caetul II: Cântec pe 2 voci: 1. Rugăciune. 2. In cireșar. 3. Cântec de primăvară. 4. Imnul unirii. 5. Marș vinătoresc. 6. Astăzi sicriul.

Cântec pe trei voci: 7. Strugurel bătut de peatră. 8. Cucule peană galbenă. 9. Vivat țeara mea. 10. Imnul poporal. 11. Hora oștilor. 12. Colindă.

*

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa* schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhidiecezanei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geogiului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spendându-se banii înainte, — ori contra rambursă.

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor-proprietar: George Nichin.

INSERTIUNI și RECLAME.

CANCELARIA
arhitectului român

IOAN NIGA

ARAD, 456

Str. Atzél Péter Nr. 1.
(lângă Crucea Albă.)

Primește lucrări de inginerie și arhitectură, indeosebi biserici, școli, cenzurări de zidiri

Igaz Sándor

ciasnornicar și giuvsergiu.

— ARAD, Piața Libertății —
lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint căleat cumăra p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul

și singurul institut de
specialitate p. spălarea
și curățirea rufelor

806 al lui

Bettelheim K.

ARAD, Aulich Lajos-u. 2.
Nr. Telefonului 184.

CIOBAN și NADRA

măestru zidar diplomat.

A. R. A. D., Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construiți de planuri, facer de buget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN și NADRA.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasnornice și bijuterii.

Nr. Telefonului 63.

Cărbuni de peatră

de Petroșeni pentru Salon.

Briquette de cărbuni rotunzi de Tata.

Briquette de cărbuni

„ILSE“

de Prusia 448

cel mai ideal material de încălzit.

Se espata pentru prețurile cele mai culate cu transport la

ROTH JÓZSEF

— Intreprindere de transport de mobile. —

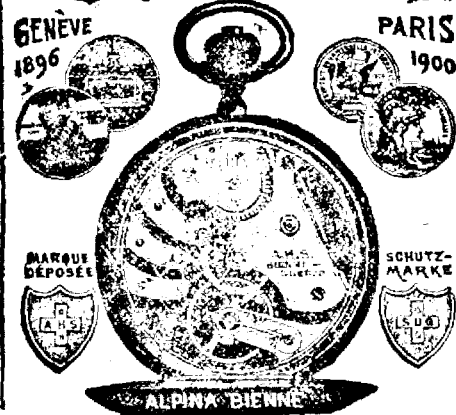
ARAD, Eötvös-utca 3. sz.

HEGEDÜS JÓZSEF

ciasnornicar ARAD. juvelier

— Piața Boros Béni și colțul străzii Nador. —

Chronomètre Alpina

Cel mai
ESCELENT
ciasnornic
al veacului.

Union
Horlogère
BIENNE-GENÈVE.

Cadoul de Grăciun și Anul nou.

Prețurile cele mai ieftine.

426

Mutare de prăvălie!

Am onoare a avisa respectuos pe on. public că mi-am mutat prăvălia, care corespunde pe deplin recerintelor moderne, în palatul contelui Nádasdy.

Tot odată rugând spriginul onoratului public, rămân

453

Cu deosebită stimă:

Brunner Béla

Prăvălie pentru haine de modă de bărbați,
obiecte de artă și de specialități.

Arad, Piața LIBERTĂȚII, Palatul contelui Nádasdy, colțul străzii Forray.

Țigle Căramizi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabiliment fabricii de țigle și cărămizi dela Micălaca. — Proprietar al firmei

Pollák Sándor

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. — 293

ARAD, Hălter Nr. 1. Telef. 206 și 255

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

Atențiune la firmă!

S'a deschis

Bazarul de pe piața Libertății

unde se vind pentru prețurile cele mai culante tot felul de obiecte pentru

cadourii de crăciun și anul nou

precum: ciorapi, tricouri, jucării, obiecte pentru fumător, săpunuri parfumate, ciorapi pentru bărbați, dame și copii, giamațane de școală și piață, mășca și batiște alte multe lucruri alese pe care nu le înșirăm aici.

Cu deosebită stimă. 450

Rosemberg József

BAZARUL CEL MAI IEFTIN!

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

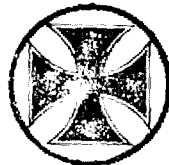
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leuc secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, tuituri de urache, bătaie de inimă, sgârciuri de inimă, astma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftel de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, pedagă ischias, uedul în pat, influența, înecmnia, epilepsia, circula-

sia neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Înșurirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele afătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurdret, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea seafă atestată încurșe din toate părțile lumii care prețușe cu multumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindecă prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și refuzăstarea extraordinară a crucii mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire. 206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituțiune foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest, V., str. Vadász 42. K
colțul str. Kálmán

In urma lichidării și a sistării prăvăliei mare

desfacere de marfă sub prețuri cu învoirea autorităților
la firma

GEBHART J. și Fiul

Arad, Piața Andrássy Nr. 16.

Sticlă, porțelan, lămpi, oglinzi, rame, articole de nickel și mare asortiment de diferite articole de lux.

Prilej extraordinar numai pe scurte zile!

TIPOGRAFIA
„TRIBUNA”

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind arangiată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rofațiune modernă, primește spre executare orî-ce lucrare
 ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelării în orî-ce mărîmî, registre pentru bănci, invitări la petreceri și cununii,
 plicurî, cap de scrisorî, anunțurî funebrele, cărți de vizită, etc. etc.

⊙ ⊙ *Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.* ⊙ ⊙

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publiculul românesc intru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus
 înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Avênd în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai
 iute rêsunet acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.

